

דתניא: אמר רבי אליעזר:

מן המת שאין הנזיר מגלח עליה, אין חייבין עליה משום ביאת מקדש.

ומסיימת הגמרא את תמיהתה:

הוי [הנה אנו רואים] דמשום רבי יהושע בר ממל גמיר לה רבי אליעזר ולא מרבי יהושע בן חנניה כפי ששינו במשנתנו?!

אמרו בני הישיבה לתרץ:

אכן רבי אליעזר למד דין זה מרבי יהושע בר ממל, אלא שרבי יהושע בר ממל למד דין זה מרבי יהושע בן חנניה; ושמע מינה ממה ששנה רבי מסדר המשנה: "אמר רבי אליעזר משום רבי יהושע", ולא הזכיר את רבי יהושע בן ממל האמצעי:

כל שמעתתא דמתאמרה כבי תלתא [כל האומר שמועה בשם רב ששמע מרב שני ששמע מרב שלישי]:

קדמאי ובתראי אמרינן, מצינאי לא אמרינן, אין קפידא⁽⁵⁾ אם אין מזכירין אלא את הראשון והאחרון, ואין מזכירים את האמצעי.

כשהלכתי לערסקיא [שם מקום], מצאתי את רבי יהושע בן פתר — ראש [כך היה שם אביו], שהיה יושב ודן לפני רבי מאיר בחלכה; והיה אומר לו:

כל טומאה מן המת שהנזיר מגלח עליה — חייבין עליה משום ביאת מקדש, וכל טומאה מן המת שאין הנזיר מגלח עליה — אין חייבין עליה משום ביאת מקדש.

אמר לו רבי מאיר לרבי יהושע בן פתר — ראש: לא תהא טומאה זו קלה מחשרין שחייבין עליה על ביאת מקדש!

הוסיף רבי אליעזר ואמר: אמרתי לו לרבי מאיר: כלום אתה בקי ברבי יהושע בר ממל [האם יודע אתה בו שאדם גדול הוא]?

אמר לי רבי מאיר הן!

והרי כך אמר לי [לרבי אליעזר] רבי יהושע בר ממל:

כל טומאה מן המת שהנזיר מגלח עליה, חייב עליה משום ביאת מקדש, וכל טומאה

ממשנתנו שפטרו בה על ביאת מקדש - לגדולי המחברים [הרמב"ם] שכל טומאה שאין הנזיר מגלח עליה אינה מן התורה, אלא מדברי סופרים, שאם לא כן, היאך אין חייבין בה על ביאת מקדש, דבנזיר הוא דאיכא למימר "מת" כתיב [כלומר: "עצמו של מת"], אבל ביאת מקדש מיהא למה; ולא יראה כן שאם כן היאך קראה רבי מאיר טומאה חמורה אצל השרץ.

5. כן כתב הרא"ש בהמשך הענין וכן הוא מוכרח מראיתו של רב נחמן בר יצחק.

ג [ג] שכתב: "טומאת רובע עצמות באוהל וטומאת רביעית דם וכו' יראה לי שכולן טומאתן אינן דין תורה, שהרי אין הנזיר מגלח עליהן כמו שביארנו בנזירות וכו' לפיכך אני אומר שכל טומאה מן המת שאין הנזיר מגלח עליה אינה דין תורה", ופירשו, שאינה "דין תורה" אלא "דברי סופרים", וכמו דברים הנלמדים ב"ג מידות שהתורה נדרשת בהן, שהרמב"ם קוראם "דברי סופרים", וראה עוד בענין זה במה שנתבאר בהערה לעיל דף נג א בשם המפרש. וראה במאירי שכתב כאן: "ומכאן -